Nederlandse Zorgautoriteit

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Newtonlaan 1-41
3584 BX Utrecht

Postbus 3017
3502 GA Utrecht

T 030 296 81 11
F 030 296 82 96
E info@nza.nl
I www.nza.nl

Behandeld door	Telefoonnummer	E-mailadres	Kenmerk
			248523/355370

Onderwerp
zorgplicht dieetpreparaten

Datum
26 juni 2017

Mevrouw de Minister,

Op verzoek van uw ministerie hebben wij onderzocht of zorgplicht van zorgverzekeraars in het geding is met betrekking tot de toegankelijkheid van dieetpreparaten, en of het noodzakelijk is invulling te geven aan een inkoopnorm voor dieetpreparaten.

Het verzoek volgde uit de in juli 2016 aangenomen motie van het Tweede-Kamerlid Bouwmeester waarin de regering wordt verzocht "de NZa opdracht te geven de inkoopnorm zodanig vorm te geven dat de door verzekerden, patiënten en zorgverleners ervaren kwaliteit wordt meegewogen, zodat een breed aanbod gegarandeerd wordt."

Aanleiding voor de motie was de wijziging van het Besluit zorgverzekering, waarbij vrijstelling van eigen risico van door de zorgverzekeraar aangewezen dieetpreparaten mogelijk is gemaakt. Deze wijziging van het Besluit volgde naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad van 6 november 2015.[1] Het betrof een geschil tussen zorgverzekeraar VGZ en, onder meer, Nutricia, over de selectieve inkoop van dieetpreparaten. Hieruit kwam onder meer naar voren dat een grondslag voor het vrijstellen van dieetpreparaten van het eigen risico ontbrak. Deze mogelijkheid bestaat nu wel.

De manier waarop zorgverzekeraars hieraan invulling geven en daarmee verzekerden prikkelen tot het gebruik van doelmatige en kwalitatief goede zorg, is aan hen. Aan het gebruik van het eigen risico als sturingsinstrument kan de NZa geen nadere voorwaarden verbinden. Daartoe heeft de NZa geen bevoegdheid.

[1] De Hoge Raad heeft in zijn arrest bepaald dat zorgverzekeraars hun verzekerden een voldoende ruime keuze aan dieetpreparaten moeten bieden.

Daarom – en ook gezien de tekst van de motie - heeft de NZa de motie dusdanig geïnterpreteerd dat deze betrekking heeft op de zorgplicht van verzekeraars. Ten aanzien daarvan heeft de NZa wel de mogelijkheid om normen te stellen. Op dit moment constateert de NZa echter geen problemen met betrekking tot dieetpreparaten in het kader van de zorgplicht en is het niet noodzakelijk hieraan verdere invulling te geven middels een inkoopnorm. Hieronder wordt dit toegelicht.

De NZa heeft geen signalen van burgers ontvangen dat zij problemen ondervonden met betrekking tot dieetpreparaten. De NZa heeft naar aanleiding van uw verzoek gesprekken gevoerd met veldpartijen en ook daaruit blijkt dat de zorgplicht met betrekking tot dieetpreparaten momenteel niet in het geding is. Iedere verzekeraar vergoedt immers alle dieetpreparaten, in ieder geval gedeeltelijk. Daarmee is niet alleen de zorgplicht geborgd, maar dragen zorgverzekeraars ook bij aan de keuzevrijheid van patiënten.

De zorgplicht, en daarmee ook de toegankelijkheid, is een open norm. Voor de vraag of een open norm ingevuld dient te worden, hanteren we ons afwegingskader. Het uitgangspunt bij dit kader is dat een norm niet door de NZa wordt ingevuld, tenzij dat op basis van de criteria nodig blijkt te zijn.

Het kader passen we hieronder toe voor de vraag of er een norm voor dieetpreparaten ingevuld dient te worden.

- Het invullen van de norm dient het belang van de burger;
  De burger heeft op dit moment een keuze uit alle dieetpreparaten van alle fabrikanten. De beschikbaarheid van deze zorgvorm is daarmee niet in geding.
- De burger en veldpartijen hebben moeite om te bepalen hoe zij de open norm moeten interpreteren;
  De ondergrens die de Hoge Raad stelt, 'voldoende ruime keuze', bevat in ieder geval voldoende keus in smaak, geur, substantie en textuur. Dat staat ook niet ter discussie. Wat precies onder 'voldoende' moet worden verstaan is niet uitgekristalliseerd, maar levert met betrekking tot de toegankelijkheid van dieetpreparaten ook geen problemen op.
- Er zijn geen andere handvatten beschikbaar (bijvoorbeeld wetenschappelijk onderzoek of jurisprudentie);
  De norm 'voldoende ruime keuze' volgt uit de uitspraak van de Hoge Raad. Deze ondergrens, die overigens thans niet in het geding is, zou partijen in eerste instantie een handvat moeten bieden. Mocht blijken dat partijen moeite hebben om te bepalen hoe zij de open norm moeten interpreteren, dan kan de NZa alsnog een rol van betekenis toekomen.
- Het gebrek aan duidelijkheid in normen heeft negatieve gevolgen op de borging van de publieke belangen;
  Voor dit onderdeel van het kader geldt hetzelfde als bij het eerste punt: De burger heeft op dit moment een keuze uit alle dieetpreparaten van alle fabrikanten. De beschikbaarheid van deze zorgvorm is daarmee niet in geding.

- Veldpartijen vullen de norm zelf niet in (of niet snel genoeg of niet effectief).
  Voor dit onderdeel van het kader geldt hetzelfde als bij het tweede punt: De ondergrens die de Hoge Raad stelt, 'voldoende ruime keuze', bevat in ieder geval voldoende keus in smaak, geur, substantie en textuur. Dat staat ook niet ter discussie. Wat precies onder 'voldoende' moet worden verstaan is niet uitgekristalliseerd, maar levert met betrekking tot de toegankelijkheid van dieetpreparaten ook geen problemen op.

Uit voorgaande blijkt dat de noodzaak tot het stellen van een inkoopnorm ontbreekt. Dit neemt uiteraard niet weg dat verzekeraars hun verzekerden een voldoende ruime keuze uit dieetpreparaten moet bieden, zoals volgt uit de genoemde jurisprudentie van de Hoge Raad.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Zorgautoriteit,

dr. M.J. Kaljouw
voorzitter Raad van Bestuur